ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 99, Aralık 2019, s. 1-25

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.36787>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
12.08.2019

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.12.2019

Prof. Dr. Erol ALTINSAPAN

Anadolu Üniversitesi, Sanat Tarihi
ealtinsapan@anadolu.edu.tr

Sinan ÜNAL

Anadolu Üniversitesi, Sanat Tarihi
sinanunal@anadolu.edu.tr

ESKİŞEHİR SİVRİHİSAR HAZİNEİAR MESCİİİ ONARIMLARI HAKKINDA BİR BELGELEME

Öz

Eskişehir Sivrihisar İlçesi Tarihi kent dokusunu günümüze kadar koruyabilmiş Türkiye'de'ki nadir yerleşimlerimizden birisidir.Yine Sivrihisar Yunus Emre,Nasreddin Hoca ve Sinan Paşa gibi bir çok Türk büyüğünün doğup büyüdüğü kabul edilen bir şehrimizdir. Anadolu Selçuklu dönemi ve Karamanoğlu Beyliği döneminde önemli bir Türk Yerleşim yeri olan Sivrihisar bu önemini kısmen de olsa Osmanlı döneminde de korumuştur. Günümüzde Hazinedar Mescidi Sivrihisar'ın en önemli anıtsal yapılarından biridir. Bu çalışmada Hazinedar Mescidinin tanıtımı, katalog yönteminde başlıklar oluşturularak verilmeye çalışılmıştır.Amacımız Mescidin ;Yeri,Adı,Banisi,Tarihi,Planı,Süsleme gibi özelliklerinin yanısıra ,yapının inşaa edildiği günden bugüne geçirdiği değişimlerin tespiti-dir.Ancak Kitabe ve Vakfiye gibi tarihi bilgilere ulaşmamızı kolaylaştıracak unsurların olmaması 20.yüzyıl öncesi onarımları tespit edebilmemizde sıkıntı yaratmıştır.Elde ettiğimiz belge ve bilgiler daha çok Cumhuriyet dönemine aittir.

Anahtar kelimeler: Sivrihisar, Hazinedar Mescidi,Türk Mimari-si,Selçuk,Osmanlı,Eskişehir

A DOCUMENTATION ABOUT REPAIRS OF ESKİŞEHİR SİVRİHİSAR HAZINEDAR MASJID

Abstract

Eskişehir Sivrihisar County has preserved until today the tissue one of our rare historic sites in Turkey. Again, Sivrihisar Yunus Emre, Nasreddin Hodja and Sinan Pasha, were birth of many Turkish are considered to be of our city. Sivrihisar, which is an important Turkish settlement during the Anatolian Seljuk period and Karamanoğlu Principality, has preserved this importance even it was partly in the Ottoman period. Our aim is to determine and evaluate the changes such as Place, Name, History, Plan, Decoration, etc. as well as the changes that the building has gone through since the day it was built. However, the lack of elements that make it easier for us to reach historical information such as the Inscription and the Foundation has caused difficulties in our ability to detect repairs before the 20th century.

Keywords: Sivrihisar, Hazinedar Masjid, Turkish Architecture, Seljuk, Ottoman, Eskişehir

GİRİŞ

Anadolu Selçuklu dönemi ve Karamanoğlu Beyliği döneminde önemli bir Türk Yerleşim yeri olan Sivrihisar bu önemini kısmende olsa Osmanlı döneminde de korumuştur. Günümüzde Sivrihisar'ın en önemli anıtsal yapılarından biri olan Hazinedar Mescidi tek mekanlı ve kare planlıdır. Yapının kitabesi ve vakfiyesi yoktur. Yerel bir tarihçi olan Tahsin Özalp; **Sivrihisar Tarihi** Adlı kitabında yapıyı 13. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirmektedir. Ve banisi olarak II. İzzeddin Keykavus'un Hazinedarı Necibiddin Mustafa'yı ifade etmektedir.¹

Gönül Öney ise **Türk Çini ve Seramik Sanatı** Kitabında Mescidi'nin mihrabının iççiliğinden ve çini bezemesinden hareket ederek, yapıyı 15. Yüzyıla tarihlendirir.²

Hazinedar Mescidi; Özalp'in mescidin banisi olarak gösterdiği Necibiddin Mustafa'nın karısı adına yaptırdığını belirttiği, bitişindeki Hoşkadem Mescidi³ ile plan, kuruluş ve malzeme özellikleri ile büyük benzerlik göstermektedir. Özalp Başbakanlık Arşivi Tapu Tahrir Defteri Nr.453:91B nolu vakfiye ile Hoşkadem Mescidi'nin İnşa tarihinin belirlenmesi, mescidin Öney'in tarihlendirmesine uygun olarak, 15 yüzyılda inşa edilmiş olduğunu yada yapının 15. yüzyılda yenilendiğini düşündürmektedir.⁴

Bu çalışmada⁵ Hazinedar Mescidinin tanıtımı, katalog yönteminde başlıklar oluşturularak verilme-ye çalışılmıştır. Amacımız yapının, Yeri, Adı, Banisi, Tarihi, Planı, Süsleme gibi özelliklerinin yanısıra inşaa edildiği günden bugüne geçirdiği değişimlerin tespit ve değerlendirilmesidir. Ancak Kitabe ve

¹Özalp, T. (1961). Sivrihisar Tarihi: Tam İş Matbaası Eskişehir, s. 71

²Öney, G. (1976). Türk Çini ve Seramik Sanatı. İstanbul: Yapı Kredi Bankası Yayınları. s. 56

³Özalp, 1961, a.g.k., s. 71

⁴Altınsapan, E. (1999). Ortaçağda Eskişehir Ve Çevresinde Türk Sanatı (11-15. Yüzyıllar Mimarisi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. s. 65

⁵Bu makale Prof. Dr. Erol ALTINSAPAN'ın danışmanlığını yaptığı Sinan ÜNAL'ın Sivrihisar İlçe Merkezinde Türk Mimarisi (1988 Sonrası Onarımları) adlı yüksek lisans tezinin bir yapısı ele alınarak düzenlenmiş ve yayına hazırlanmıştır. Bkz. Ünal, S. (2018), Sivrihisar İlçe Merkezin'de Türk Mimarisi 1988 Sonrası Onarımları. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir

Vakfiye gibi tarihi bilgilere ulaşmamızı kolaylaştıracak unsurların olmaması, 20.yüzyıl öncesi onarımları tespit edebilmemizde sıkıntı yaratmıştır.Elde ettiğimiz belge ve bilgiler daha çok Cumhuriyet dönemine aittir.

Hazinedar Mescidi⁶

İl Eskişehir	İlçesi Sivrihisar	Mahalle\Köy Karabaşlı Mahallesi	Pafta\Ada\Parsel 29-28-K-a\406\17	Yapının İncelenme Tarihi: 07.05.1988 30.04.2018
Mülkiyeti: Vakıflar Genel Müdürlüğü				İnceleyenler Erol Altınsapan Sinan Ünal Fatih Özdemir
Konumu: E.39.449758 B.31.534758				
Vaziyet Planı		Vaziyet Görünümü

Vaziyet Planı:1 Hazinedar Mescidi (http://mapszoom.com/tr/index.php)		Vaziyet Görünümü:1 Hazinedar Mescidi (http://mapszoom.com/tr/index.php)		
Yapım Tarihi:13.yüzyılın ikinci yarısı? ⁷ -15.yüzyıl? ⁸				
Vakfiyesi: Günümüzde vakfiyesi hakkında bir bilgi mevcut değildir.				
Kitabesi: Günümüzde kitabesi hakkında bir bilgi mevcut değildir.				
Banisi:Hazinedar Necibüddin Mustafa?		Mimarı: Bilinmiyor.		
Tipi: Tek mekanlı ve tek kubbeli				
Malzeme-Teknik: Yapı yığma bir inşa tekniğinde inşa edilmiş olup moloz,kesme taşlar ile tuğla malzeme kullanımıyla almalı bir düzen oluşturacak biçimde oluşturulmuştur.Beden duvarlarının belirli kısımlarında kesme taşların yoğunluk kazandığı görülür.Özellikle,kubbe kasnağında bu unsurları görmek mümkündür.Pencere bölümleri,kapı bölümleri ve kadınlar mahfilinde ahşaplar ve alçı malzemeler(pencere şebekeleri-mihrap ve kubbe geçişlerinde) görülürken giriş bölümüne sonradan eklenen dikdörtgen bir ayakkabılık bölümü metal bir malzemeden yapılmıştır.Pencere bölümlerinde güney,doğu ve batı cephelerde alt pencereler ile kuzey cephedeki doğu alt pencerenin sivri kemerleri üç sıra tuğla,bir sıra taş malzemeler;kapı kavsarası ve kuzey cephedeki batı penceresinin sivri kemeri				

⁶Ünal,S.(2018),a.g.t.,s.

⁷Altınsapan,E. (1988)Sivrihisar'da Türk Mimarisi,Konya,,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi),s.26

⁸Öney,1976,a.g.k.,s.29

şasırtma tekniğinde uygulanmıştır.,Mermer malzemenin kapı,pencere lento ve sövelerinde kullanıldığı,demir malzemenin ise pencere parmaklıkların kullanıldığı görülmektedir.

Onarımlar: Yapının bilinen ilk onarımının 1952 yılında gerçekleşmiştir. Bu onarımda;

- 1-Dış cephe de tahribata uğrayan bölümlerin ,aslına uygun bir onarım geçirdiği,
- 2-Üst örtü sisteminin toprak ve kiremit kaplı olduğu ancak onarımlarla kurşun ile örtüldüğü görülmektedir.⁹

1962 Yılında Gerçekleştirilen Onarımlar;

- 1-Tüm beden duvarları üzerinde tahribata uğramış olan taş ve tuğla kaplamaların yenilendiği ve derzlendiği,
- 2-İç cephe bölümlerin kireç ile sıvandığı,
- 3-Mihrap bölümünün iki tarafında yer alan kalemişlerinin bu dönemde temizlendiği görülmektedir.¹⁰

1965 Yılında Gerçekleştirilen Onarımlar Öncesinde;

- 1-Bu dönem kalem işlerinin muhafazasının yapılması gerektiği,
- 2-Eksik sıvaların tamamlanmasının gerektiği,
- 3-Kubbenin stalaktitli köşe bilgileri ile mihrabın onarılmasına,
- 4-Klasik tuğla döşemenin aslına uygun olarak yeniden yapılmasına,
- 5-Ahşap doğramaların tekrardan yapılmasına,
- 6-Muhdes girişin kapatılmasına ve esas kapının açılarak mescidin hazır hale getirilmesine karar verilmiş ve uygulanmıştır .¹¹

2010 Yılında Gerçekleştirilen Onarımlar;

- 1-Tahribata uğrayan mihrap bölümünün üzerinin kireç ile sıvandığı,
- 2-Harim bölümüne ahşap malzemelerle kadınlar mahfili oluşturulduğu görülmektedir.

2018 Yılında Gerçekleştirilen Onarımlar;

- 1-Kuzey cephe bölümünde yer alan dikdörtgen planlı ayakkabılık bölümünün kaldırıldığı,
- 2-Giriş açıklığı cephesi üzerinde yer alan tuğlalarla oluşturulmuş kavsara bölümünün tahribata uğrayan kısımların onarıldığı,
- 3-Mescid alanın çevre düzenlemesi yapılarak bir alan oluşturulduğu,
- 4-Harim bölümünün rutubetlenme sonucu tahribata uğradığı ve yeniden beyaz kireç ile sıvandığı,

⁹ Altınsapan,1988,a.g.t.,s.28

¹⁰Altınsapan,1997, a.g.k.,s.61

¹¹Eskişehir Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi[EKVKBKM](2003).Rapor,N:2708

5-Harim bölümünde yer alan kalemişleri muhafazasının gerekli olduğu görülerek ,koruma çalışmalarının yapıldığı,

6-Yapı çevresinde yer alan bahçe duvarının kaldırıldığı görülmektedir.

Yapının Günümüzdeki Durumu:Yapı günümüzde oldukça sağlam bir şekilde olup kısmen kendine özgü özellikleri onarımlar sonucu koruya gelmiş durumdadır.Yapının özellikle dış cephe itibariyle yeni eklemeler oluşturulduğu, kuzey cephede yer alan giriş açıklığının ön bölümüne dikdörtgen bir ayakkabılık bölümü eklendiği görülmektedir.Mescidin diğer dış cephelerinde böyle bir yeni eklemelerin olmadığı ancak tahribatların olduğu moloz ve kesme taşların aralarında derzlerin döküldüğü, yapının,harim bölümü ise günümüzde kullanılmamaktadır.Cephelerinin rutubet alması sonucu duvarlardaki sıvaların yerlere düştüğü özellikle onarımlar sonucu sıva altında kalan Kalem işlerinin bu rutubetlenmelerden dolayı zarar gördüğü ve yok olamaya başladığı görülmektedir.Ayrıca iç kısımda bulunan alçı mihrabın rutubet den dolayı zarar gördüğü,renk değişimine uğramış olduğu tespit edilmiştir.

Plan ve Örtü Sistemi:Yapı kare planlıdır. tek mekanlı bir düzenlemeye sahip, örtü sistemi itibariyle kubbe'den oluşmaktadır.Kare mekandan kubbeye geçişte dış kısımdan sekizgen bir kasnağın olduğu iç kısımdan ise köşe üçgenlerini geçiş ögesi olarak kullanıldığı görülmektedir.

Dış Tasvir:Yapı dış cepheler itibariyle 13x13.42m. ölçülere sahip olmakla birlikte dış cephelerin,özellikle kuzey cephe bölümünün kot farkından dolayı aşağıda kaldığı,bu kot farkının batıda aynı ölçek'de olduğu görülürken diğer iki cephenin kot farkının fazla olmadığı görülmektedir.

Kuzey cephede eksende bir giriş kapısı vardır. Mermer söveli dikdörtgen çerçeve içerisine alınmış basık kemerli kapısının üzerinde tuğla malzemelerle yapılmış çift sıralı altı kademeli bir kavsaranın yer aldığı görülmektedir..Bu cephede aynı zamanda kapı eksenine doğru sivri kemerli niş içerisinde alınlık bölümünün olduğu mermer çerçeveli iki ahşap kasalı pencere bulunmaktadır.Pencerelerin üst bölümünden girişe doğru yakın dikdörtgen ölçüler de alçı şebekelidir.Doğu cephesi yapının kuzey cephesindeki alt pencerelerde yer alan özellikleri taşıırken alınlık bölümlerinin tuğla dizilimleriyle hareketlendirilmeye çalışıldığı ,bu cephe üzerinde yer alan orta kısımda bulunan üst pencere sivri kemerli,alçı şebekelidir,Batı cephesinin ise alt kısımda yer alan pencerelerin aynı düzlemde olduğu ancak alınlık bölümlerinde tuğla düzenlemelerin fark görülür.Üst bölümde orta kısımda yer alan yuvarlak kemerli alçı şebekenin farklılık gösterdiği ,bu cephelerinin üç düzenlemenin neredeyse aynı özellikleri taşıdığı görülürken güney cephe yapının farklı bir karakter oluşturduğu gözlenmektedir. Pencerelerin söveli ve lentolu dikdörtgenden,alt sıradakiler yer alanların demir parmaklıklı,üst sıradakilerin ise şebekeli bir düzenlemeye sahiptir. Alt kısımdakilerin üst bölümlere göre daha büyük ölçekli olduğu, dikdörtgen biçimli alınlıksız pencerelerle yetinildiği görülmektedir.Yapının günümüzde minaresi bulunmamakta olup yapılış itibariyle varlığı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır.Cephelere genel bir bakış olarak cephenin sekizgen kubbe kasnağı oluşmasıyla orta bölümün daha yüksek tutularak kademe oluşturulduğu görülürken saçaklar altında çift sıra kirpi saçakların olduğu da görülebilmektedir.

İç Tasvir:Kuzey cephe çift kanatlı bir ahşap kapıdan içeriye girildiğinde iç bölümün 10.64X11.00 m. ölçülerinde olduğu ve uzun bir şekilde koridorun oluşturulduğu bu koridorun ise ahşap malzemelerle oluşturulan doğu ve batı bölümde yer alan kadınlar mahfilinde de kaynaklandığı görülmektedir.

Harim bölümünün beyaz kireç ile sıvandığı daha sonra ise kubbe eteğine kadar fildişi renk ile boyandığı, kubbe bölümünün ise beyaz badanalı olduğu görülmektedir. Güney cephe üzerinde yer alan mihrap nişinin iki tarafında (sağında ve solunda) yazı ,bitkisel süslemeler ve şehir tasvirlerinin kalem işi tekniğiyle yapıldığı ayrıca minber bölümünün hemen üstünün sağ tarafında kalem işi tekniğinde bir bezeme görülür. Pencere bölümlerinin ise iç kısımdan ahşap çift kanatlı olduğu, sadece ön tarafına ahşap malzemeden yapılmış dolap kapağına benzer unsurların olduğu görülebilmektedir. Bu iki bölümün daha sonraları üzerinin kahverengi tonda yağlı boya ile boyanmıştır. Üst bölümde yer alan pencerelerin ise alçı şebekeli olduğu ve buzlu camları olduğu görülür. Üst örtü sistemi açısından ise yapının kubbesine köşe üçgenleri ile geçilmiştir. Köşe üçgenlerinin üzerinde Güneydoğu ve Güneybatıda mukarnas kaplamaların yer aldığı ancak Kuzeydoğu ve Kuzeybatıda ise düz şeritler oluşturularak, kademe görüntüsü verilen dolgular görülür. Güney cephede yer alan mihrap bölümü ise yapının dikkat çekici noktaları arasında yer aldığı görülmektedir. Mihrap nişi alt bölümde dört kademe üst bölümünde ise mukarnas kavasralı bir düzenlemeye sahiptir. Kademeli bir kuşak ile sınırlandırılmış olan kavsara kemeri nişi iki yanda sütunceler üzerinde oturmaktadır. Yivli ve bitkisel motifli silmelerden oluşan bu sütuncelerin küp şeklinde başlık ve kaidelerinin görülmektedir. Mukarnas kavsaranın, mukarnas yuvalarının içleri yivlerle ve badem motifine benzer süsleme öğeleriyle oluşturulmuştur. Mihrap bölümünün üst köşelerinde geometrik süslemeler üzerine içte kareler şeklinde sekizgen oluşturularak ortasının doldurulması sonucu sekiz kollu yıldızlar meydana getirilmiştir. Mihrap nişi kademeli ve bezemeli olarak dört şerit ve dört silmeden oluşmaktadır. Minber orijinal değildir..

Süsleme: Kuzey cephe giriş açıklığı ve dört cephede yer alan pencere alınlıklarının ve üst pencere bölümlerinde süsleme öğeleri görülmektedir. Giriş açıklığında tuğlalarla kademeler oluşturularak kavsara bölümü oluşturulmuştur. Pencere bölümlerinin alt katta bulunan pencerelerin alınlık bölümlerinde tuğlaların farklı dizilimleriyle hareketlenme sağlanmaktadır. Üst pencere kısımlarında alçı malzemelerle yapılmış şebeke unsurlarına yer verilmiştir. Alçı mihrapta yer alan bezeme öğeleri olarak geometrik bezeme ,yazı kuşakları ve bitkisel motifler yer almaktadır. Mihrap kavsarasının etrafında ve köşeliklerin de birbiri içerisine geçmiş durumda altıgenlerin olduğu görülmektedir. Mihrap nişi üzerinde iç içe geçmiş kırık silmelerden oluşan birbiri içine geçmiş sekiz kolu yıldız ve gülbezek motifinin tekrarından oluşan bir bezeme bulunmaktadır. Mihrap kavsarasının üzerinde yer alan pano içerisinde ise balık sırtı motifli çift silmenin oluşturduğu ve kareye yakın biçimde bir çerçeve içerisine alınmış altı yapraklı çiçek ve rumiler bulunmaktadır. Bu pano içerisinde birbiri içerisine geçmiş çizgilerin oluşturduğu yıldız ve baklava biçiminde motiflerden oluşan girift bezemeli bir zemin üzerinde çift sıra düz silme ile oluşturulan sekiz kollu yıldız motifi yer almaktadır. Mukarnas üzerinde içten dışa giden şeritlerden ilk şeritte birbiri içerisine geçmiş kırık silmelerin oluşturduğu beş kollu yıldız merkezler etrafında dönen altıgenler yer almaktadır. İkinci şeritte iç içe geçmiş altıgenlerin oluşturduğu altı kollu yıldız, merkezli altıgen tekrarlarından oluşan motif, üçüncü şeritte ise bir ters-bir düz U motifinin birbirine tekrar etmesinden oluşan yüksek kabartmalı bir bezeme yer almaktadır. Dördüncü şeritte ise Sülüs yazı ayetlerinden oluşan yazı kuşağı görülebilmektedir. Mihrap Sivrihisar Akdoğan Mescidi mihrabı ile benzerlik gösterir ¹²Yapının güney duvarı üzerinde kalem işleri motiflerinin oldukça fazla bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Mihrap bölümünün batı kısmında yer alan kalem işleri pencere üzerinde olup açık bir zemin üzerine, kahverengi, yeşil, mavi, ve siyah renklerin kullanılmaktadır. Cephe üzerinde yer yer dağıtılmış rozet, çarkıfelek, bitkisel motiflerin kullanıldığı ve palmet motifinin uygulandığı görülmektedir. Motiflerin arasından da muhtelif büyüklükte ve

biçimlerde ayetler yer almaktadır. Doğu kısmında yine pencere üzerinde açık gri bir zemim üzerine siyah çizgiler hakim olduğu yeşil mavi, kırmızı ve kahverengi renklerin kullanılmaktadır. Bu cephe üzerine Kabe tasviri uygulanmıştır. Kabe tasvirinin sağında ve solunda şamdan biçimde ayetlerin, alt bölümlerde ise vazo, kase, testi ve diğer kap formlarının olduğu görülmektedir. Batı cephesinde yer alan süslemelerin ise kahverengi zemin üzerine açık gri, yeşil, ve mavi renklerin oluşturduğu ise rumiler ve hatayiler, merkezi bir kompozisyon oluşturmuştur.

Sonuç:Yapı, hem 1952 tarihli vakıflar tescil fişinde de hem de T.Özalp tarafından H.670(M.1271-1272) yılına tarihlendirilmekte ve banisi olarak Hazinedar Necibüddin Mustafa gösterilmektedir .¹³G.Öney ise yapıyı 15.yüzyıla tarihlendirmektedir¹⁴.1952 ve 1960'lı yıllarında yapılan restorasyon öncesine ait elimizde bulunan fotoğraflar ve mevcut durumunu değerlendirdiğimizde; yapı ,inşa tekniği,ve mimarisi olarak Selçuklu ve Beylikler dönemine ait tek mekanlı,üzeri kubbeye örtülü yapı-lara benzerlikler gösterir.Ancak yapının mevcut halinde yer alan mimari unsular , özgününde 13.yüzyılda inşa edilse bile daha sonraki yüzyıllarda yenilendiğini düşündürmektedir.15.yüzyıl özellik-leri taşıyan alçı mihrabı, almasıık malzemeli kaplamaları ve mescidin iç cephede yer alan süslemeleri bu düşünceyi destekler niteliktedir.

Çizim 1 Sivrihisar Hazinedar Mescidi
Çizen:Sinan Ünal

¹² Parla C ve Altınsapan E.Sivrihisar Akdoğan Mescidi (2016) Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 32, s.4

¹³Altınsapan,1988,a.g.k.,s.29

¹⁴Öney,1976,a.g.k.,s.56

Çizim 2 Sivrihisar Hazinedar Mescidi,Kuzey Cephe Rölevesi

Röleve:Tatsuya Yamamoto-Erol Altınsapan

Çizen:Canan Parla-Mustafa Badem(1996)

Çizim 3 Sivrihisar Hazinedar Mescidi,Enine Röleve Kesidi,Güneye Bakış

Röleve:Tatsuya Yamamoto-Erol Altınsapan

Çizen :Canan Parla-Mustafa Badem(1996)

Fotoğraf No:1 Hazinedar Mescidi Doğu Cephe 1964)
(EKVKBKMA)¹⁵

¹⁵Eskişehir Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi[EKVKBKM]

Fotoğraf No:2 Hazinedar Mescidi Kubbe Detay (1964)
(EKVKBKMA)¹⁶

Fotoğraf No:3 Hazinedar Mescidi Batı Cephe(1965)
(EKVKBKMA)¹⁷

¹⁶Eskişehir Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi[EKVKBKM]

Fotoğraf No:4 Hazinedar Mescidi Kuzey Ve Batı Cephe Bölümü(1988)
(Erol ALTINSAPAN)

¹⁷Eskişehir Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi[EKVKBKM]

Fotoğraf No:5 Hazinedar Mescidi Kuzey Ve Batı Cephe Bölümü(1988)
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:6 Hazinedar Mescidi Kuzey Cephe Giriş Açıklığı Kavsara Bölümü(1988)
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:7 Hazinedar Mescidi Mihrap Bölümü(1988)
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:8 Hazinedar Mescidi Güney Cephe Ve Batı Cephe Kalem İşleri ile
Minber Bölümü (1988)
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:9 Hazinedar Mescidi Güney Cephe Sol Bölüm Kalem İşleri(1988)
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:10 Hazinedar Mescidi Kuzey Cephe Giriş bölümü
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:11 Hazinedar Mescidi Kuzey Cephe Giriş Açıklığı(1997)
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:12 Hazinedar Mescidi Doğu Cephe Bölümü (1997)
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:13 Hazinedar Mescidi İç Kısım Kuzey Cephe Bölümü Ve Kadınlar Mahfili
İle Bölümü (1997)
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:14 Hazinedar Mescidi İç Kısım Güney Cephe Mihrap Bölümü (1997)
(Erol ALTINSAPAN)

Fotoğraf No:15 Hazinedar Mescidi Kuzey Cephe Bölümü(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:16 Hazinedar Mescidi Kuzey Cephe Pencere Bölümleri(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:17 Hazinedar Mescidi Doğu Cephe Bölümü(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:18 Hazinedar Mescidi Harim Kuzey Cephe Kadınlar Mahfili(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:19 Hazinedar Mescidi Harim Doğu Cephe Bölüm(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:20 Hazinedar Mescidi Harim Batı Cephe Bölüm(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:21 Hazinedar Mescidi Harim Güney Cephe Kubbe Eteği (2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:22 Hazinedar Mescidi Harim Güney Cephe Mihrap Bölümü Detay(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:23 Hazinedar Mescidi Harim Güney Cephe Mihrap Bölümü Detay(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:24 Hazinedar Mescidi Harim Batı Cephe Minber Bölümü(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:25 Hazinedar Mescidi Harim Güney Cephe Kalem İşleri(Sol Bölüm)(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:26 Hazinedar Mescidi Harim Güney Cephe Kalem İşleri(Sağ Bölüm)(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:27 Hazinedar Cami Harim Batı Cephe Bölümü Kalem İşleri(Minber Sağ Üst)(2017)
(Sinan ÜNAL)

Fotoğraf No:28 Hazinedar Mescidi ve Hoşkadem Cami Çevre Düzenlemesi(2018)
(Sinan ÜNAL)

KAYNAKLAR

- Altınsapan,E.(1988),Sivrihisarda Türk Mimarisi,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Konya
- Altınsapan,E.(1999).Ortaçağda Eskişehir Ve Çevresinde Türk Sanatı(11-15.Yüzyıllar Mimari-si).Anadolu Üniversitesi Yayınları,Eskişehir
- Eskişehir Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi[EKVKBKM]
- Öney,G.(1976).Türk Çini ve Seramik Sanatı,Yapı Kredi Bankası Yayınları,İstanbul
- Özalp,T.(1961).Sivrihisar Tarihi:Tam İş Matbaası,Eskişehir
- Parla C ve Altınsapan E. Sivrihisar Akdoğan Mescidi (2016) Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 32, s. 1-11
- Ünal,S.(2018),Sivrihisar İlçe Merkezin’de Türk Mimarisi 1988 Sonrası Onarımları.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Eskişehir